

DE FINANCIËLE CONSEQUENTIES VOOR DE OVERHEID
VAN EEN WETTELIJKE LIMITERING VAN DE DUUR
VAN DE ONDERHOUDSPlicht VAN EX-ECHTGENOTEN
JEGENS ELKAAR

Drs. C. Cozijn

01/208/204
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

INHOUDSOPGAVE

	<u>blz.</u>
1. INLEIDING	1
2. HET GRONDMATERIAAL EN HET SELECTEREN DAARUIT VAN DE GESCHEIDEN MANNEN EN VROUWEN	2
2.1. De selectie van alimentatiebetalende mannen en gescheiden vrouwen	3
2.1.1. De consequenties van de selectieprocedure van alimentatiebetalende mannen	4
2.1.2. De consequenties van de selectieprocedure van de gescheiden vrouwen	5
2.2. Nadere selectie van alimentatiebetalende mannen en gescheiden vrouwen	5
2.3. De uiteindelijke selectie	6
3. DE SCHATTING VAN HET IN 1973 AAN ALIMENTATIE BETAALDE BEDRAG	8
4. HET DEEL VAN DE ALIMENTATIEBETALINGEN DAT NU REEDS TEN LASTE VAN 'S-RIJKS SCHATKIST KOMT	9
4.1. Alimentatiebetaling en de fiscus	9
4.2. Alimentatieontvangsten en de fiscus	9
4.3. Overzicht	10
5. DE ONTWIKKELING VAN HET JAARLIJKSE ALIMENTATIEBEDRAG	11
6. LIMITERING VAN DE DUUR VAN DE ALIMENTATIEPLICHT EN DE CONSEQUENTIES HIERVAN VOOR 'S-RIJKS SCHATKIST	13
7. DE INKOMENSOPBOUW VAN ALIMENTATIEBETALENDE MANNEN EN ALIMENTATIEONTVANGENDE VROUWEN	15
7.1. De inkomensopbouw van de alimentatiebetalende man	15
7.2. De inkomensopbouw van de alimentatieontvangende vrouw	17
7.3. Vergelijking van de inkomensopbouw van alimentatie- betalende mannen en alimentatieontvangende vrouwen	19
8. HET RAPPORT VAN DE COMMISSIE ALIMENTATIENORMEN EN DE CONSEQUENTIES VOOR DE TE BETALEN ALIMENTATIE	21
9. SAMENVATTING	23

I. INLEIDING

Bij de behandeling van het op 28 april 1972 verschenen "Rapport betreffende de financiële positie van de gescheiden vrouwen en haar gezinnen"^{x)} door de Tweede Kamer der Staten-Generaal is gesproken over de wenselijkheid om de duur van de alimentatieplicht van ex-echtgenoten jegens elkaar wettelijk te limiteren, buiten de reeds bestaande limitering in geval van hertrouw van de alimentatieontvangende partij.

Aangezien een alimentatie in principe slechts wordt toegekend wanneer de ontvangende partij niet in staat is zelfstandig in zijn of haar onderhoud te voorzien, is te verwachten dat een dergelijke limitering in veel gevallen zal leiden tot een (extra) beroep op een uitkering krachtens de Algemene Bijstandswet door de financieel afhankelijke partij. De in discussie zijnde limitering zou hierdoor verregaande financiële consequenties kunnen hebben voor 's-rijks schatkist. Over de van verschillende zijden voorgestelde limiteringsvarianten kan derhalve bezwaarlijk een beslissing worden genomen voordat inzicht verkregen is in de omvang van deze financiële consequenties. Omdat in Nederland geen statistieken beschikbaar zijn waaruit deze consequenties kunnen worden afgelezen, is aan het WODC gevraagd het benodigde cijfermateriaal te verzamelen. Met medewerking van het Ministerie van Financiën kon worden beschikt over de gegevens welke het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) van de belastinginspecties ontvangt ten behoeve van het opstellen van de Statistiek van Inkomens en Vermogens. Op basis van deze gegevens kon de gevraagde schatting worden gemaakt.

Inmiddels is het rapport van de Commissie Alimentatienormen verschenen.^{xx)} Deze commissie ontvouwt in haar rapport een aantal criteria aan de hand waarvan bepaald kan worden welk deel van het inkomen van de alimentatieplichtige aan de alimentatiegerechtigde toekomt. We hebben getracht de invloed te bepalen die van de doorvoering van de voorstellen van de commissie uitgaat op de hoogte van de alimentatiebedragen. Immers, wanneer de voorstellen van de commissie worden overgenomen zullen de nieuwe,

x) Rapport betreffende de financiële positie van de gescheiden vrouwen en haar gezinnen, Staatsuitgeverij, 's-Gravenhage 1972.

xx) Rapport van de Commissie Alimentatienormen, Staatsuitgeverij, 's-Gravenhage, 1978.

volgens deze normen bepaalde, alimentatiebedragen de financiële consequenties van een beperking van de duur van de alimentatieplicht bepalen.

2. HET GRONDMATERIAAL EN HET SELECTEREN DAARUIT VAN DE GESCHEIDEN MANNEN EN VROUWEN

Voor het bepalen van de financiële consequenties van een limitering van de duur van de alimentatieplicht is het van belang te weten hoeveel er thans aan alimentatie wordt betaald, respectievelijk ontvangen. Verder is inzicht nodig in de financiële positie van de gescheiden vrouwen, teneinde de gevolgen van het wegvallen van de alimentatieontvangende partij te kunnen bepalen.

Tot op heden is er in Nederland nog vrijwel geen onderzoek verricht naar de financiële positie van ex-gehuwden, zodat er nauwelijks enige informatie beschikbaar is. Uit enkele verkennende gesprekken bleek dat de gegevens van de belastingdienst de enig beschikbare bron vormden: deze dienst beschikt in feite zelfs over alle benodigde gegevens. Dit omdat alimentatiebedragen fiscaal relevant zijn: voor de alimentatiebetalende partij vormen zij in de sfeer van de inkomstenbelasting een aftrekpost, terwijl zij voor de ontvangende partij belastbaar inkomen vormen. De door de belastingplichtigen verstrekte gegevens (via de aangiften voor de Inkomstenbelasting) zijn echter slechts bestemd voor de vaststelling van de aanslag inkomstenbelasting, en derhalve niet toegankelijk voor derden. Bij informatie bij het Ministerie van Financiën bleek, dat voor statistische doeleinden geanonymiseerde gegevens beschikbaar worden gesteld aan het Centraal Bureau voor de Statistiek, teneinde het CBS in staat te stellen de statistiek van inkomens en vermogens op te stellen.

Het gaat hier om de aangiften van alle Nederlandse belastingplichtigen met een belastbaar inkomen van f60.000,- en hoger. Uit de overige belastingplichtigen wordt een steekproef getrokken, bestaande uit allen die op de vierde dag van een maand geboren zijn. Van degenen, wier inkomen zodanig is dat geen aangifte inkomstenbelasting behoeft te worden gedaan omdat geen aanslag zal worden opgelegd, worden de corresponderende gegevens betreffende de heffing van de loonbelasting aan het CBS verstrekt. Slechts

van degenen wier inkomen beneden de aanslaggrens voor de volksverzekeringen blijft (in 1973: f600,-) worden geen gegevens ontvangen.

Na hiervoor toestemming te hebben gekregen van het Ministerie van Financiën^{x)} was het CBS bereid de voor de door het WODC te maken schattingen benodigde gegevens ter beschikking te stellen, en wel voor het meest recente jaar waarvan de gegevens volledig bekend waren, te weten 1973. Deze toestemming hield in dat alleen die gegevens werden verstrekt die òf betrekking hadden op alimentatiebetalende mannen òf op gescheiden vrouwen. De wijze waarop de hier bedoelde selectie tot stand kwam wordt beschreven in paragraaf 2.1. Bij de verwerking van deze gegevens bleek dat nog een nadere selectie nodig was, welke beschreven wordt in paragraaf 2.2. Deze nadere selectie kan gecombineerd worden met het achterhalen van de datum van echtscheiding, welk gegeven niet aan het CBS wordt verstrekt. Hiervoor was directe medewerking van de Inspecties der Directe Belastingen noodzakelijk. Deze medewerking werd verkregen, eveneens na bemiddeling door het Ministerie van Financiën.

2.1. De selectie van alimentatiebetalende mannen en gescheiden vrouwen

De selectie van alimentatiebetalende mannen was vrij eenvoudig te realiseren. Op het aangiftebiljet Inkomstenbelasting is onder de rubriek "Persoonlijke Verplichtingen" een aparte categorie opgenomen, getiteld "Overige periodieke uitkeringen, waaronder echtscheidingsuitkeringen. Alle mannen die bij deze rubriek een bepaalde som hebben opgegeven, werden geselecteerd.

De selectie van de gescheiden vrouwen stuitte echter op moeilijkheden. Omdat wij in principe de financiële positie van alle gescheiden vrouwen wensten te bestuderen was een selectie op basis van de categorie "Ontvangen echtscheidingsuitkeringen" niet mogelijk. Dan immers zouden slechts alimentatieontvangende vrouwen worden geselecteerd. Selectie op burgerlijke staat bleek eveneens niet mogelijk. Het CBS hanteert de categorie "gehuwd geweest", en maakt daarbinnen geen onderscheid tussen hen die gescheiden zijn enerzijds, en zij die in de weduwstaat verkeren anderzijds.

x) Brief van de Staatssecretaris van Financiën, belast met belastingaangelegenheden, d.d. 9 februari 1977, no. 577-sv.

De weduwen konden echter van de gescheiden vrouwen worden onderscheiden door van de "gehuwd geweest" zijnde vrouwen na te gaan of zij een AOW/AWW uitkering genoten. De vrouwen, die een dergelijke uitkering genoten, werden niet geselecteerd.

De hier beschreven selectieprocedures bleken niet zonder consequenties. Deze worden beschreven in paragraaf 2.1.1. (mannen) en 2.1.2. (vrouwen).

2.1.1. De consequenties van de selectieprocedure van alimentatiebetalende mannen

In de in paragraaf 2.1. beschreven procedure worden alimentatiebetalende mannen geselecteerd, en niet alimentatieplichtige mannen (d.w.z. ooit gescheiden mannen wier ex-echtgenotes nog niet zijn hertrouwd of overleden). Alimentatieplichtige mannen derhalve die in 1973 niet, nog niet of niet meer alimentatie betaalden blijven buiten beschouwing, hoewel zij in latere jaren weer wel betaald kunnen hebben. Zolang er echter geen structurele verandering optreedt in het percentage van de alimentatieplichtige mannen dat in een bepaald jaar alimentatie betaalt, heeft deze beperking geen invloed op de schatting van het totaal bedrag dat jaarlijks aan alimentatie betaald wordt.

Een groter bezwaar dat in de selectieprocedure opgesloten ligt, wordt gevormd door het feit dat tengevolge van de selectie op basis van de genoemde rubriek van het aangiftebiljet sommige uitkeringen ten onrechte als alimentaties worden aangemerkt. Ook andere periodieke uitkeringen worden immers bij deze rubriek opgegeven. Zowel het aantal alimentatiebetalende mannen als het totale alimentatiebedrag zal hierdoor te hoog worden geschat. Volgens deskundigen van het Ministerie van Financiën en het CBS zou het "teveel" echter van bescheiden omvang zijn. Tijdens de analyse van het materiaal bleek dat deze laatste veronderstelling niet juist was (zie 2.1.2.).

Het bleek mogelijk de opgaves van andere periodieke uitkeringen dan alimentaties te elimineren, zodat het signaleerde nadeel van de gevolgde selectieprocedure uiteindelijk geen invloed op de berekeningen heeft gehad (zie 2.2.).

2.1.2. De consequenties van de selectieprocedure van de gescheiden vrouwen

Door de selectie op basis van de AOW/AWW uitkering blijven alle vrouwen van 65 jaar en ouder buiten de selectie, dus ook de gescheiden vrouwen uit deze groep die alimentatie ontvangen van hun ex-echtgenoot. Derhalve moet het aangeven van de financiële positie van de gescheiden vrouw beperkt blijven tot die van de gescheiden vrouwen beneden 65 jaar.*)

Verder blijven buiten beschouwing de gescheiden vrouwen die in de loop van het jaar 1973 hertrouwd zijn, ook al ontvingen zij tot hun huwelijk alimentatie van hun voormalige echtgenoot. Voor de beschrijving van de financiële situatie van de gescheiden vrouwen heeft dit geen consequenties, omdat de betrokken vrouwen niet meer gescheiden zijn, maar gehuwd. Wel zal deze omstandigheid tot gevolg hebben dat de schattingen van respectievelijk het totaal aan alimentatie betaalde bedrag en het totaal ontvangen bedrag een verschil zullen vertonen.

Een derde consequentie is dat weduwen jonger dan 65 jaar die geen AWW-uitkering ontvangen ten onrechte wel worden geselecteerd. Het hieruit voortvloeiende gevolg kon echter worden weggenomen, door de nadere selectie, welke in 2.2. beschreven wordt.

2.2. Nadere selectie van alimentatiebetalende mannen en gescheiden vrouwen

Zoals reeds eerder vermeld ontbreekt in de gegevens die het CBS ontvangt de echtscheidingsdatum. Omdat de gegevens die het CBS ontvange geanonymiseerd zijn, kon de echtscheidingsdatum slechts bij de belastingdienst zelf worden achterhaald. Hiertoe werden de identificatiegegevens aan de Inspecties der Directe Belastingen toegezonden met het verzoek de betrokken echtscheidingsdata te vermelden. Bij deze gelegenheid werd tevens van de mogelijkheid gebruik gemaakt om enkele in 2.1.1. en 2.1.2. genoemde bezwaren van de selectieprocedure te ondervangen. Zo konden de mannen en vrouwen, die ten onrechte als alimentatiebetalers, respectievelijk gescheiden vrouwen waren aangemerkt worden geïdentificeerd en buiten de selectie worden gebracht. Deze correcties bleken, in strijd met

*) Van de financiële positie van de 65-plussers onder de gescheiden vrouwen kan echter gezegd worden dat deze tenminste gelijk is aan het AOW-niveau voor ongehuwden. Een eventuele uitkering krachtens de Bijstandswet zal dus altijd een additioneel karakter hebben.

de door deskundigen uitgesproken verwachting, aanzienlijke gevolgen te hebben. Met name voor de schatting van het totaal aan alimentatiebetaalde bedrag waren de verschillen groot^{*)}.

Het bleek niet mogelijk de echtscheidingsdatum te achterhalen voor de vrouwen die geen alimentatie ontvingen. In deze categorie was het dus niet mogelijk te onderscheiden tussen weduwen en gescheiden vrouwen. Deze omstandigheid maakte het noodzakelijk het onderzoek te beperken tot de alimentatieontvangende gescheiden vrouwen. Het oorspronkelijke plan om een overzicht te maken van de financiële positie van alle gescheiden vrouwen kan niet worden gerealiseerd.

Ook van de personen van wie de loonbelastinggegevens verstrekt waren, bleek de echtscheidingsdatum niet te achterhalen.

Deze groep is eveneens buiten de selectie gehouden. Het ging hierbij echter om slechts enkele gevallen, zodat hierdoor geen belangrijke vertekening van het beeld kan zijn opgetreden.

In een klein aantal gevallen bleek de echtscheidingsdatum niet exact te achterhalen. Sommige alimentatiebetalende mannen waren bovendien meerdere malen gescheiden. Er kon niet worden nagegaan welk deel van het alimentatiebedrag aan welke van de ex-echtgenoten werd uitbetaald. Deze laatstgenoemde factoren hebben de uiteindelijke schattingen niet beïnvloed.

2.3. De uiteindelijke selectie

Als resultaat van de hiervoor geschetste selectie werden gegevens ontvangen van 2112 alimentatiebetalende mannen en 249 alimentatieontvangende vrouwen, welke laatsten allen jonger dan 65 jaar waren. Van de mannen hadden er 1614 een belastbaar inkomen van tenminste 60.000 gulden, en 498 een belastbaar inkomen dat lager was. Voor de vrouwen bedroegen deze aantallen respectievelijk 22 en 227. Wanneer we er mee rekening houden dat de personen met belastbare inkomens beneden 60.000 gulden slechts een kans hadden van 1/30 om te worden geselecteerd, vertegenwoordigen

*) Deze verschillen nopen tot grote terughoudendheid bij het gebruik van de door het CBS gepubliceerde gegevens betreffende de omvang van de periodieke verplichtingen als indicator voor de omvang van de totale alimentatie.

deze 2112 mannen en 249 vrouwen 16.554 alimentatiebetalende mannen en 6832 alimentatieontvangende vrouwen. Dit verschil in aantallen is nogal groot. Hiervoor bestaan echter een aantal verklaringen, waaronder de volgende:

- alle alimentatiebetalende mannen werden geselecteerd, terwijl de alimentatieontvangende vrouwen slechts geselecteerd werden indien zij de 65-jarige leeftijd nog niet hadden bereikt;
- gescheiden vrouwen die in de loop van het jaar 1973 hertrouwden bleven buiten de selectie; hun ex-echtgenoten werden echter wel geselecteerd, althans voorzover zij in 1973 alimentatie betaalden;
- in de gevallen waar de Inspecteur wegens een gebleken laag inkomen geen aangiftebiljet aan de belastingplichtige toezendt, zal de alimentatiebetalende man vaak een aangiftebiljet indienen, teneinde teveel betaalde belasting terug te ontvangen. De ontvangende vrouw zal dit juist niet doen, omdat zij ^{belasting} ~~alimentatie~~ zal moeten betalen. Derhalve kan in zodanig geval de vrouw niet in de selectie voorkomen, omdat zij niet in het grondmateriaal voorkomt. Ook de omstandigheid dat de personen waarvan loonbelastinggegevens verstrekt waren uiteindelijk buiten de analyse zijn gehouden, zal hebben geleid tot een onderschatting van het aantal alimentatieontvangende vrouwen.
- in het algemeen gesproken zal de bereidheid van belastingplichtigen om aftrekposten op te geven waarschijnlijk groter zijn dan de bereidheid inkomsten op te geven.

Bovenstaande overwegingen hebben ons ertoe gebracht om de schatting van de totale alimentatiesom te baseren op de opgaven van de alimentatiebetalers.

3. DE SCHATTING VAN HET IN 1973 AAN ALIMENTATIE BETAALDE BEDRAG

De 16.554 mannen die in 1973 alimentatie betaalden, droegen in dat jaar tesamen 85,7 miljoen gulden bij tot de kosten van levensonderhoud van hun ex-echtgenotes. Het gemiddelde bedroeg f5177,-. Deze bedragen zijn afkomstig uit een steekproef zodat zij onderhevig zijn geweest aan wat genoemd wordt "steekproeffluctuaties". Voor belastbare inkomens boven f60.000,- is er echter geen sprake van een steekproef, zodat de steekproëfschommelingen uitsluitend veroorzaakt worden door de inkomens beneden de f60.000,-. Rekening houdend met deze steekproeffluctuaties kan gesteld worden dat het totaal aan alimentatie betaalde bedrag in 1973 ergens ligt tussen 79,8 en 91,6 miljoen gulden, met een gemiddelde van 85,7 miljoen (95% betrouwbaarheidsinterval)^{x)}.

De hier genoemde bedragen zijn tegen prijspeil 1973. Om de corresponderende bedragen tegen prijspeil 1978 te bepalen hebben we de 1973 bedragen vermenigvuldigd met het samengesteld effect van de wettelijke indexering van alimentatie sedert 1973. (Totaal een stijging van 69,6%). Na toepassing van deze indexering heeft het 95% betrouwbaarheidsinterval 135,4 miljoen gulden als ondergrens, 155,4 miljoen als bovengrens en een gemiddelde van 145,4 miljoen gulden.

x) Voor het 99,9% betrouwbaarheidsinterval zijn de bedragen respectievelijk 75,7 en 95,7 miljoen gulden, met een gemiddelde van 85,7 miljoen.

4. HET DEEL VAN DE ALIMENTATIEBETALINGEN DAT NU REEDS TEN LASTE VAN 'S-RIJKS SCHATKIST KOMT

Betaalde alimentatie vormt een aftrekpost in de sfeer van de inkomstenbelasting. Dit betekent dat elke alimentatiebetaling inkomstenderving voor de fiscus inhoudt, voor het bedrag dat men als gevolg van de alimentatiebetaling minder aan inkomstenbelasting behoeft te betalen.

Aan de andere kant vormt ontvangen alimentatie weer belastbaar inkomen, zodat hier de fiscus weer ontvangt. Door de progressieve belastingheffing én het feit dat het inkomen van de alimentatieontvangende doorgaans lager is dat dat van haar ex-echtgenoot, ontstaat er een verschil, dat ten laste van de fiscus komt.

4.1. Alimentatiebetaling en de fiscus

Doordat we beschikten over alle voor de belastingheffing relevante gegevens was het mogelijk globaal te bepalen hoeveel belasting in 1973 werd betaald, zowel rekening houdend met de alimentatiebetaling als zonder deze betaling. Het resultaat hiervan is als volgt:

verschuldigde belasting zonder aftrek alimentatie	f 244.775.142
verschuldigde belasting met aftrek alimentatie	<u>f 204.029.275</u>
verschil ten laste van de fiscus	<u>f 40.745.867</u>

Als gevolg van de alimentatiebetalingen is dus 40,7 miljoen gulden aan de fiscus voorbijgegaan. Dit is bijna de helft (47,5%) van het totale alimentatiebedrag van 85,7 miljoen in 1973.

4.2. Alimentatieontvangsten en de fiscus

Zoals we in 2.3. al hebben aangegeven bij het bespreken van het verschil tussen de aantallen mannen en vrouwen in ons materiaal kan een deel van de betaalde alimentatie aan de ontvangstzijde fiscaal ongrijpbaar worden: de ontvangende vrouw krijgt soms geen aangiftebiljet toegezonden, en zij dient veelal niet spontaan een aangifte in. Ook kan het zich voordoen dat het inkomen van de vrouw zodanig is dat, ondanks de door haar ontvangen alimentatie, de loonbelasting voor haar de eindheffing is. Ook dan is de

ontvangen alimentatie buiten de belastingheffing gebleven. Hoewel het hier per geval geen grote bedragen betreft kan het in zijn totaliteit om een aanzienlijk bedrag gaan.

In 1973 werd door de vrouwen in onze selectie in totaal 38,9 miljoen gulden ontvangen als alimentatie. We moeten hier echter corrigeren voor het feit dat geen alimentatieontvangers boven 65 jaar in ons materiaal voorkomen. Bij de mannen bleek 11,6% van de door hen betaalde alimentatie voor rekening van de 65-plussers te komen. Wanneer we dit percentage aanhouden voor de vrouwen, dan zou dus $(100: 88,4 \times 38,9 \text{ miljoen} =) 44,1$ miljoen in totaal zijn ontvangen. Derhalve is $(85,7 \text{ miljoen} - 44,1 \text{ miljoen} =) 41,6$ miljoen buiten de belastingheffing gebleven, oftewel 48,6% van het totaal aan alimentatiebedrag.

De wel in ons materiaal opgenomen gescheiden vrouwen dienden in 1973 aan inkomstenbelasting te betalen:

rekening houdend met ontvangen alimentatie	f 10.701.173
indien geen alimentatie was ontvangen	<u>f 742.263 -</u>
verschil ten voordele van de fiscus	<u>f 9.958.910</u>

Op het totaal van 38,9 miljoen ontvangen alimentatie werd ruim 9,9 miljoen aan belasting betaald. Dit komt overeen met 25,6%. Van het totaal met de alimentatie gemoeide bedrag bleef aan de ontvangtzijde bijna de helft buiten de fiscus, terwijl van de andere helft ruim een kwart aan de fiscus werd afgedragen.

Het komt er dus op neer dat $(0,486 \times 0 + 0,514 \times 25,6 =) 13,1\%$ van het alimentatiebedrag aan de fiscus toevloeit.

4.3. Overzicht

We hebben in 4.1. gezien dat 47,5% van de betaalde alimentatie ten laste van de fiscus komt. In 4.2. hebben we gezien dat 13,1% weer terugvloeit in de fiscus. Het samengestelde effect is dus dat $(47,5\% - 13,1\% =) 34,4\%$ van de in 1973 betaalde alimentatie in feite voor rekening van 's-rijks schatkist kwam.

Dit impliceert dat, bij een vervallen van de alimentatieplicht en volledige overname door de overheid van de alimentatieplicht tot hetzelfde bedrag als de ex-echtgenoot betaalde, de extra last voor de overheid 65,6% van het totale alimentatiebedrag bedraagt. Voor de in 1973 betaalde alimentaties tegen prijspeil 1978 betekent dit een extra last voor de overheid van tenminste 88,8 miljoen en ten hoogste 102,0 miljoen, met een ge-

5. DE ONTWIKKELING VAN HET JAARLIJKSE ALIMENTATIEBEDRAG

Wanneer men de in 1973 betaalde alimentatiesom omrekent tot op het prijsniveau van 1978 komt men tot een schatting van 145 miljoen gulden. Het is evenwel duidelijk dat de werkelijke alimentatiesom in 1978 mede zal zijn bepaald door de ontwikkeling van het aantal alimentatieontvangende vrouwen. Over de jaarlijkse aantallen alimentatieontvangende vrouwen zijn echter geen gegevens voorhanden. Wel beschikbaar zijn recente gegevens over de aantallen gescheiden vrouwen. Voor het jaar 1973 kan met behulp van de hier gepresenteerde gegevens worden berekend welk percentage van de gescheiden vrouwen alimentatie ontving. Wanneer we aannemen dat het percentage van de gescheiden vrouwen dat alimentatie ontvangt betrekkelijk constant is, kan door toepassing van dit percentage op de gegevens over de aantallen gescheiden vrouwen in meer recente jaren een schatting worden gemaakt van de aantallen alimentatieontvangende vrouwen. Wanneer tevens wordt aangenomen dat het gemiddelde alimentatiebedrag sinds 1973 niet sterk is veranderd, is het mogelijk een schatting te maken van het aantal alimentatieontvangende vrouwen en het bedrag dat zij aan alimentatie ontvangen. Voor het gemak gaan we er daarbij van uit dat het aantal alimentatieontvangende vrouwen gelijk is aan het aantal alimentatiebetalende mannen.

TABEL 1. Ontwikkeling van het aantal gescheiden vrouwen en van het totaal alimentatiebedrag (1971-1978)			
jaar	aantal gescheiden vrouwen ^{x)}	alimentatie ontvangend	ontvangen alimentatie ^{xx) xxxx)}
1971	79.893	13.415	69,4
1972	88.108	14.415	76,6
1973	98.584	16.554	85,7
1974	109.957	18.464	95,6
1975	126.087	21.172	109,6
1976	139.381	23.404	121,2
1977 ^{xxx)}	149.277	25.066	129,8
1978 ^{xxx)}	161.355	27.094	140,3

x) Bron: CBS, Statistisch Zakboek, 1972 t/m 1977.

xx) in miljoenen guldens. Basis van de schatting de gegevens over 1973.

xxx) schattingen op basis van lineaire regressie over de jaren 1971 t/m 1976.

xxxx) prijspeil 1973. Voor prijspeil 1978 dienen de bedragen met 1,69 te worden vermenigvuldigd.

Het aantal gescheiden vrouwen is sedert 1971 dus verdubbeld, en, omdat we het gemiddelde alimentatiebedrag constant hebben verondersteld, het alimentatiebedrag eveneens.

De ontwikkeling van het aantal gescheiden vrouwen is niet alleen afhankelijk van het aantal echtscheidingen in een bepaald jaar, maar ook van hertrouw, emigratie en overlijden van de gescheiden vrouwen. Het totaaleffect van deze drie gegevens wordt weergegeven in tabel 2.

TABEL 2. Ontwikkeling van het aantal gescheiden vrouwen				
jaar	aantal begin van het jaar	bij wegens scheiding	af wegens overlijden etc. *)	aantal eind van het jaar
1972	79.893	14.938	6723 (45,0)	88.108
1973	88.108	17.913	7437 (41,5)	98.584
1974	98.584	19.167	7794 (40,7)	109.957
1975	109.957	20.093	3963 (19,7)	126.087
1976	126.087	20.889	7595 (36,3)	139.381
1977	139.381	21.483	11587 (53,9) ^{xx)}	149.277 ^{xx)}

*) tussen haakjes: fractie t.o.v. aantal echtscheidingen in dat jaar.

xx) schatting

Gemiddeld blijkt het aantal gescheiden vrouwen in een jaar met 40% van het aantal echtscheidingen in dat jaar toe te nemen. Het aantal echtscheidingen ontwikkelde zich sinds 1971 zeer snel van ongeveer 10.000 tot ongeveer 21.000. Sinds 1975 is er nog slechts een geringe jaarlijkse stijging. Indien dit proces voortgaat zal het aantal echtscheidingen per jaar zich rond de 22.000 à 23.000 stabiliseren, met als gevolg een jaarlijks stijgen van het aantal gescheiden vrouwen met ongeveer 9000 à 10.000.

Het aantal gescheiden vrouwen dat overlijdt, hertrouwt of emigreert kunnen we ook uitdrukken op het aantal gescheiden vrouwen dat aan het begin van het jaar aanwezig is. Het blijkt dan dat dit 6% is. M.a.w. jaarlijks "verdwijnt" 6% van de gescheiden vrouwen. Dit gegeven is van groot belang bij de schatting van de ontwikkeling van het bedrag dat door de overheid moet worden opgebracht indien de duur van de alimentatieplicht gelimiteerd wordt.

6. LIMITERING VAN DE DUUR VAN DE ALIMENTATIEPLICHT EN DE CONSEQUENTIES
HIERVAN VOOR 'S-RIJKS SCHATKIST

In 5. hebben we gezien hoe het alimentatiebedrag zich ontwikkelt, wanneer het gemiddelde bedrag dat aan alimentatie betaald wordt constant blijft bij gelijk prijsniveau. Indien nu een limitering van de duur van de alimentatie wordt vastgesteld komt, wanneer deze limiet bereikt is, het tot dan ontvangen alimentatiebedrag in principe voor overname door het rijk in aanmerking. In principe, omdat enerzijds de limitering zelf niet zou mogen leiden tot een terugval in inkomsten voor de ontvangende partij, doch anderzijds de bijstandswet eigen criteria heeft om de hoogte van de uitkering te bepalen. Deze criteria zullen er veelal toe leiden dat een ABW-uitkering van geringer omvang als de alimentatie de plaats van de alimentatieuitkering zal innemen. Derhalve kunnen we de bedragen die in principe voor overname in aanmerking komen als een maximum opvatten. Op deze bedragen moet echter nog een correctie worden toegepast voor hertrouw en overlijden. In 5. hebben we tevens gezien dat jaarlijks gemiddels 6% van het aantal gescheiden vrouwen door hertrouw en overlijden uit de populatie verdwijnt. Daarmee verdwijnt ook de plicht om alimentatie te betalen, en dus ook de overname door de overheid van de alimentatiebetaling. Deze jaarlijkse afname met 6% komt overeen met een afname met 26,6% in 5 jaar, met 35,1% in 7 jaar en met 46,1% in 10 jaar. Met behulp van de gegevens van tabel 1. kunnen we nu een schatting maken van de ontwikkeling van het door de overheid over te nemen bedrag voor de verschillende limieten.

TABEL 3. Door de overheid over te nemen bedragen ^{x)} bij verschillende limieten			
Jaar	Limitering tot		
	5 jaar	7 jaar	10 jaar
1978	62,9 miljoen	45,0 miljoen	xx)
1979	70,2 "	49,7 "	xx)
1980	80,4 "	55,6 "	xx)
1981	89,0 "	62,0 "	37,4 miljoen
1982	95,3 "	71,1 "	41,3 "
1983	103,0 "	78,9 "	46,2 "
1984	xx)	84,2 "	51,5 "
1985	xx)	91,1 "	59,1 "
1986	xx)	xx)	65,3 "
1987	xx)	xx)	70,0 "
1988	xx)	xx)	75,6 "

x) tegen prijspeil 1973.

xx) deze jaren liggen te ver verwijderd om een verantwoorde schatting te maken.

De gegevens uit tabel 3 kunnen als basis dienen voor de bepaling van de extra last voor de overheid. Verdisconteerd moet worden dat de overheid reeds 34,4% van de alimentatie voor haar rekening neemt. Ook de ontwikkeling van het prijsniveau moet verdisconteerd worden. De correctie voor fiscus en prijsontwikkeling tot 1978 geschiedt derhalve door het vermenigvuldigen van de in tabel 3 genoemde bedragen met 1,11 ($.656 \times 1.696$). Het gevolg hiervan wordt als voorbeeld weergegeven voor het jaar 1981: bij limitering tot 5 jaar 98,8 miljoen, tot 7 jaar 68,8 miljoen en tot 10 jaar 41,5 miljoen.

7. DE INKOMENSOPBOUW VAN ALIMENTATIEBETALENDE MANNEN EN ALIMENTATIE- ONTVANGENDE VROUWEN

In dit hoofdstuk staat de financiële positie van de voor de alimentatiebetaling relevante personen centraal. We zullen deze positie belichten aan de hand van de gemiddelden van de diverse inkomensbestanddelen. Omwille van de vergelijkbaarheid zullen we ons beperken tot die inkomensbestanddelen die tot de looninkomsten worden gerekend (ook wel genoemd inkomsten uit arbeid). Het netto effect van de overige inkomensbestanddelen wordt dan geïllustreerd door de looninkomsten met het totaal belastbaar inkomen te vergelijken. Tot de looninkomsten worden, naast salaris etc. ook gerekend pensioenen, wachtgelden, sociale verzekeringsuitkeringen, uitkeringen krachtens de Algemene Bijstandswet en individuele huursubsidies.

7.1. De inkomensopbouw van de alimentatiebetalende man

In tabel 4 wordt een overzicht gegeven van de alimentatiebetalende mannen, verdeeld naar hun bronnen van looninkomsten. Het blijkt dat bijna 10% geen looninkomsten had. Deze categorie bestaat voornamelijk uit zelfstandigen en beoefenaars van vrije beroepen. Bijna driekwart (72,6%) van de alimentatiebetalende mannen had gewoon loon of salaris, al dan niet in combinatie met andere inkomensbronnen. Opvallend is dat er één persoon alleen een uitkering uit de ABW als looninkomsten had. (Deze persoon had overigens een belastbaar inkomen van meer dan 60.000 gulden). Niet alleen de verdeling van de alimentatiebetalende mannen naar de diverse bronnen van looninkomsten geeft inzicht in de financiële positie van de alimentatiebetalende mannen. Ook de gemiddelde bijdrage van elk van deze bronnen tot het totaal van de looninkomsten geeft inzicht hierin. (zie tabel 5).

TABEL 4. Alimentatiebetalende mannen naar hun bronnen van looninkomsten

Inkomstenbron	absoluut	%
Uitsluitend loon, salaris, e.d.	8723	52,7
Uitsluitend pensioenen, lijfrenten	324	2,0
Uitsluitend AOW-uitkeringen	213	1,3
Uitsluitend ABW-uitkeringen	1	,0
Uitsluitend "bijverdiensten"	177	1,1
Uitsluitend zienengeld en/of WAO	365	2,2
Meerdere bronnen van looninkomen	5239 ^{x)}	31,6
Geen looninkomen	1512	9,1
Totaal	16554	100,0%

x) waarvan 3294 een combinatie met loon, salaris.

TABEL 5. Gemiddels inkomen per inkomstenbron^{x)}

Inkomstenbron	absoluut	%
Loon, salaris, e.d.	21.262,21	79,8
Pensioen, lijfrente	2.470,81	9,3
AOW	1.066,67	4,0
ABW	54,14	0,2
Ziekengeld	271,38	1,0
WAO	552,46	2,0
Huursubsidie	2,89	0,0
WWV	15,06	0,1
Bijverdiensten	957,69	3,6
Totaal	26.653,31	100,0%

x) In deze berekening zijn ook de alimentatiebetalende mannen zonder looninkomsten opgenomen. Als we deze groep buiten beschouwing laten moeten de geldbedragen in deze tabel met 1,1 worden vermenigvuldigd.

Het gemiddelde looninkomen van de alimentatiebetalende man bedroeg in 1973 dus f26.653,-. Passen wij op dit bedrag dezelfde indexeringspercentages toe als op de alimentatiebedragen, dan bedraagt dit looninkomen f45.204,- tegen prijspeil 1978. Loon en salaris blijken de belangrijkste bron te zijn: bijna 80% van het looninkomen komt uit deze bron. De niet-looninkomsten zijn overigens ook van groot belang. Dit wordt geïllustreerd door het feit dat bijna 10% van de alimentatiebetalende mannen geen looninkomsten had. Maar ook langs andere weg: het gemiddelde belastbaar inkomen van de alimentatiebetalende mannen bedroeg f34.372,- en was daarmee f7718,- ^{hooger} ~~lager~~ dan het gemiddelde looninkomen ^{x)}.

7.2. De inkomensopbouw van de alimentatieontvangende vrouw

Op dezelfde wijze als in de voorgaande paragraaf aangegeven hebben we de inkomensopbouw van de alimentatieontvangende vrouwen vastgesteld. In dit verband dient overigens te worden opgemerkt dat AOW-uitkeringen niet kunnen voorkomen als gevolg van de selectieprocedure (zie 2.1.). De resultaten worden weergegeven in de tabellen 6 en 7. Er blijkt dan, dat arbeid een zeer belangrijke factor is in het looninkomen van de alimentatieontvangende vrouwen in ons materiaal: 43% van hen ontvangt loon of salaris, terwijl dit in totaal 63,8% van het looninkomen van de alimentatieontvangende vrouwen betreft. Daarnaast zien we dat ruim een vijfde deel van de alimentatieontvangende vrouwen naast de alimentatie uitsluitend een uitkering krachtens de ABW ontvangt. Eveneens ruim een vijfde deel van het looninkomen bestaat uit ABW-uitkeringen. Of anders gezegd: de overheid draagt reeds voor 23% bij in het looninkomen van de alimentatieontvangende vrouw ^{xx)}. In totaal is 34% van het looninkomen van de alimentatieontvangende vrouwen opgebouwd uit ABW en Sociale Verzekeringen.

x) Het belastbaar inkomen komt tot stand door opstelling van alle inkomsten en vermindering van deze som met alle aftrekposten (w.o. de alimentatie).

xx) Tesamen met het gegeven dat de overheid (via de fiscus) reeds 34% van de alimentatie voor haar rekening neemt betekent dit dat de overheid in totaal reeds tenminste ($23,2\% + 0,46 \times 34\% =$) 39% van het inkomen van de alimentatieontvangende vrouwen financiert.

01/09/2014

TABEL 6. Alimentatieontvangende vrouwen naar hun bronnen van looninkomen		
Inkomstenbron	absoluut	in %
Uitsluitend loon, salaris, e.d.	2342	34,3
Uitsluitend pensioenen, lijfrenten	120	1,8
Uitsluitend uitkeringen ABW	1410	20,6
Uitsluitend "bijverdiensten"	91	1,3
Uitsluitend ziekengeld en/of WAO	270	4,0
Uitsluitend WWV en/of huursubsidie	60	0,9
Meerdere bronnen van looninkomen	931 ^{x)}	13,6
Geen looninkomen	1608	23,5
Totaal	6832	100,0%

x) waarvan 631 een combinatie met loon, salaris e.d.

TABEL 7. Gemiddeld inkomen per inkomstenbron ^{x)}		
Inkomstenbron	absoluut	in %
Loon, salaris e.d.	4206,13	63,8
Pensioenen, lijfrenten	44,45	0,7
ABW	1532,87	23,2
Ziekengeld	83,02	1,3
WAO	593,62	9,0
Huursubsidie	29,25	0,4
"Bijverdiensten"	106,27	1,6
Totaal	6595,61	100,0%

x) In deze berekening zijn ook de alimentatieontvangende vrouwen opgenomen die geen looninkomsten hadden. Laten we deze buiten beschouwing, dan moeten de geldbedragen in deze tabel met een factor 1,3 worden vermenigvuldigd.

7.3. Vergelijking van de inkomensopbouw van alimentatiebetalende mannen en alimentatieontvangende vrouwen

In 6.1. en 6.2. hebben we gezien dat de inkomensopbouw van betrokken partijen zowel verschilt in samenstelling als in de hoogte van de bij elke inkomstenbron behorende bedragen. Ook de hoogte van het totale looninkomen verschilt aanzienlijk. Voor de mannen was dat gemiddeld + f26.500,-, voor de vrouwen + f6.500,-. De niet-looninkomsten zijn eveneens van belang, en vooral voor de alimentatieontvangende vrouw. De vergelijking kan niet geheel geschieden aan de hand van de in 6.1. en 6.2. vermelde gegevens, omdat de groepen immers verschillend zijn samengesteld. Om de vergelijkbaarheid te vergroten laten we in het hiernavolgende de mannen ouder dan 65 jaar buiten beschouwing (zie tabel 8).

TABEL 8. Vergelijking van de opbouw van het belastbaar inkomen van alimentatiebetalende mannen en alimentatieontvangende vrouwen (< 65 jaar)		
Inkomstenbronnen	mannen	vrouwen
1. arbeid in loondienst	24.191,10	4.206,13
pensioenen, lijfrenten	1.301,90	44,45
sociale uitkeringen	1.019,45	2.238,76
bijverdiensten	953,51	106,27

2. betaalde/ontvangen alimentatie	27.465,96	6.595,61
	5.377,39	5.700,88

3. netto effect van overige inkomsten en aftrekposten	22.088,57	12.296,49
	10.978,86	598,30 -

4. inkomstenbelasting	33.067,43	11.698,19
	11.469,31	1.566,33

	21.598,12	10.131,86

We zien dat het gecorrigeerde looninkomen van de vrouw voor 46% wordt opgebouwd uit ontvangen alimentatie. Wegvallen van de alimentatieverplichting zou het inkomen van de gescheiden vrouw dus tot ongeveer de helft doen dalen. In feite zal dit niet gebeuren. Op de eerste plaats zal door deze dreiging het verlangen ontstaan de eventueel bestaande arbeidsmogelijkheden optimaal te benutten, terwijl in de gevallen waar deze reeds optimaal benut zijn de mogelijkheid bestaat van een (extra)bijdrage krachtens de Algemene Bijstandswet.

In 1973 bedroeg de AOW-uitkering voor alleenstaanden ongeveer 6500 gulden. Wanneer we dit bedrag als sociaal minimum hanteren, dan had, ondanks alimentatie en eventuele andere inkomens 15% van de alimentatieontvangende vrouwen een belastbaar inkomen beneden dat sociaal minimum, tegen 5% van de alimentatiebetalende mannen. Wegvallen van de alimentatieverplichting zal deze mannen boven het sociaal minimum kunnen uittrekken. T.o.v. deze vrouwen echter zal de overheid wellicht meer moeten overnemen dan de ontvangen alimentatie om deze vrouwen op het sociaal minimum te brengen.

Uit deze cijfers blijkt overigens, dat niet in alle gevallen voldoende rekening wordt gehouden met de financiële (on)mogelijkheden van de man bij het vaststellen van de alimentatie. In nog mindere mate wordt rekening gehouden met de onmogelijkheid voor de alimentatieontvangende vrouw om zelfstandig inkomen te verwerven. Een mogelijk andere verklaring is dat de alimentatieontvangende vrouw haar rechten m.b.t. de ABW niet kent en de slechte financiële situatie als een aan de echtscheiding verbonden extra deprivatie aanvaardt. Het eventueel bezit van een eigen vermogen kan deze cijfers niet verklaren: slechts % beschikte over een vermogen waarvan vermogensbelasting moet worden betaald. Daar tegenover staat dan echter dat ook werk verricht kan zijn, dat geheel buiten de belastingsfeer is gebleven, al dan niet in overeenstemming met algemeen verbindende voorschriften.

8. HET RAPPORT VAN DE COMMISSIE ALIMENTATIENORMEN EN DE CONSEQUENTIES
VOOR DE TE BETALEN ALIMENTATIE

Doel van de Commissie Alimentatienormen was het opstellen van normen welke de hoogte van de te betalen alimentatie vastleggen. Dit mede om situaties als die welke aan het slot van de vorige paragraaf genoemd worden, in de toekomst te voorkomen.

De consequenties van de door de Commissie voorgestelde alimentatienormen kunnen niet in volle omvang worden bepaald aan de hand van het ons ter beschikking staande materiaal. Het belangrijkste bezwaar is wel dat inzicht ontbreekt in het inkomen van de eventuele tweede echtgenote.

De overige berekeningen, zoals vermeld in de bijlagen van het Rapport van de Commissie, konden wel uitgevoerd worden, zij het niet dan na enkele correcties te hebben aangebracht. Deze aanpassingen waren nodig om een aantal bedragen terug te brengen van prijspeil 1978 naar het prijspeil van 1973. Dit was van belang voor de alimentatievrije voet en voor de minimum netto bijstandsgrenzen. De woonkosten worden geschat door het bepalen van de regressielijn tussen inkomen en woonkosten op de bedragen welke in bijlage 6 van het Rapport van de Commissie worden genoemd.

Bij onze berekeningen zijn wij er van uitgegaan dat géén der ex-echtgenotes eigen inkomen heeft en evenmin de eventuele tweede echtgenote van de alimentatiebetalende man. In het voorgaande hebben wij weliswaar gezien dat 43% van de alimentatieontvangende vrouwen loon of salaris ontving, maar het is echter niet mogelijk om vast te stellen of de arbeid noodzakelijk was wegens te geringe alimentatie, of dat de alimentatie in het betrokken geval lager is vastgesteld omdat de alimentatiegerechtigde eigen inkomsten had. In de voorstellen van de Commissie wordt eerst aan de hand van de omstandigheden van de man vastgesteld hoeveel alimentatie hij zou moeten betalen. Vervolgens wordt dit bedrag aangepast aan de hand van de eigen inkomsten van de alimentatiegerechtigde.

Aan de hand van de getallenvoorbeelden in bijlage 6 van het rapport van de Commissie werd dmv multiple lineaire regressie een schattings-

model gemaakt voor de bepaling van de te betalen alimentatie^{x)}. Indien, als gevolg van deze alimentatie, het inkomen van de man beneden het bestaande minimum zou geraken, hebben we de te betalen alimentatie zover verlaagd, totdat de man niet meer onder dat bestaansminimum zou komen. Welnu: op grond van de voorstellen van de Commissie zou de gemiddelde alimentatie (indien géén der ex-echtgenotes eigen inkomsten heeft) 14.400 gulden gaan bedragen (prijspeil 1978: 24.400). Een belangrijke oorzaak voor deze stijging (in 1973: 5200 gulden, prijspeil 1978: 8800) is natuurlijk dat geen rekening werd gehouden met eigen inkomsten van de ex-echtgenotes. Niettemin, wanneer we zien dat 46% van de inkomsten van alimentatieontvangende vrouwen uit alimentatie bestaat, en wanneer we het hierboven berekende bedrag als het totaalinkomen zouden beschouwen, dan zou de alimentatie dus $0,46 \times 14.400 = f6.600,-$ bedragen. (11.100 prijspeil 1978). Met andere woorden: toch een sterke toename van de te betalen alimentatie. Dit kan ook anders worden geïllustreerd: het bedrag dat gemiddeld aan alimentatie zou moeten worden betaald volgens de voorstellen van de Commissie, indien geen der vrouwen eigen inkomsten had, is hoger dan het werkelijke inkomen van de alimentatieontvangende vrouw (alimentatie plus overige inkomsten). De consequenties van de voorstellen van de Commissie beperken zich niet tot het stijgen van het gemiddelde alimentatiebedrag. Ook de lasten voor de overheid bij het vervallen van de alimentatie worden hierdoor beïnvloed: er is immers een hoger bedrag over te nemen.

x) Indien de man gehuwd was luidde de formule: $ALIM = 574 \times BESCHIK - 349$ plus 819.
Indien de man ongehuwd was : $ALIM = 806 \times BESCHIK - 966 \times WK$
plus 1357.

ALIM = alimentatie aan de vrouw
WK = werkelijk aantal kinderen
BESCHIK = voor verdeling beschikbaar inkomen.

9. SAMENVATTING

df Ten behoeve van het maken van een schatting van de financiële consequenties welke ontstaan wanneer een beperking van de duur van de alimentatieplicht zou worden ingevoerd werden met toestemming van het Ministerie van Financiën analyses uitgevoerd op door het CBS beschikbaar gesteld materiaal dat bestond uit geanonymiseerde aangiften Inkomstenbelasting 1973 van een steekproef uit de alimentatiebetalende mannen en alimentatieontvangende vrouwen.]

Het bleek dat in 1973 in totaal 85,7 miljoen gulden aan alimentatie werd betaald, waarvan 34,4% reeds, via de fiscale regelen omtrent alimentatiebetalingen, voor rekening van 's-rijks schatkist kwam. Gemiddeld betaalden de mannen in 1973 bijna 5200 gulden alimentatie aan hun voormalige echtgenotes. Op basis van dit bedrag was het mogelijk een schatting te maken van de ontwikkeling van de extra lasten voor de overheid welke kunnen voortvloeien uit de voorgestelde limitering bij verschillende limieten. Hierbij werd gebruik gemaakt van de gegevens omtrent de ontwikkeling van het aantal echtscheidingen sinds 1971 en de ontwikkeling van het aantal gescheiden vrouwen sinds datzelfde jaar.

Tot slot werd nagegaan welke invloed uitgaat van de voorstellen van de Commissie Alimentatienormen. Het bleek dat deze tot een aanzienlijke stijging van de alimentatiebedragen aanleiding zullen geven, en derhalve, na invoering ervan, ook van de te verwachten extra lasten voor de overheid.

TABEL 9. Aantal jaren dat verstreek sedert de echtscheiding of de ontbinding van het huwelijk en het bedrag dat in 1973 aan alimentatie werd betaald

Aantal jaren	Aantal personen		Betaalde alimentatie	
		Cum %		Cum %
0 - 1	4.099	25,8	21.193.555	25,5
1 - 2	2.353	40,7	12.594.710	40,6
2 - 3	1.489	50,1	8.691.302	51,1
3 - 4	1.471	59,4	9.460.385	62,5
4 - 5	1.126	66,5	5.281.171	68,8
5 - 6	500	69,6	2.835.966	72,2
6 - 11	1.962	82,0	10.245.007	84,6
11 - 16	1.042	88,6	4.924.811	90,5
16 - 21	744	93,2	3.999.123	95,3
21 - 26	577	96,9	2.691.627	98,5
26 - 31	221	98,3	415.774	99,0
31 - 36	170	99,4	569.199	99,7
36 - 41	39	99,6	88.764	99,8
41 - 46	64	100,0	153.307	100,0
Subtotaal	15.857	95,8	83.144.701	97,0
Meerdere malen gescheiden ^{x)}	77	96,3	421.417	97,5
Echtscheidingsdatum onbekend	620	100,0	2.131.712	100,0
Totaal	16.554		85.697.830	

x) In deze gevallen waren de data wel bekend, maar kon niet worden vastgesteld aan welke ex-echtgenote welk deel van het alimentatiebedrag werd uitgekeerd.